

Историческа документация и лекарствени приложения на *Uncaria tomentosa* в народната медицина

Въведение

Uncaria tomentosa, известна като „котешки нокът“, е тропическа лоза, произхождаща от тропическите гори на Амазонка и други части на Южна и Централна Америка. Използва се от векове в народната медицина от местните общности заради своите терапевтични свойства. Този раздел изследва историческата документация и лекарствените приложения на *Uncaria tomentosa*, като се основава на доказателства от различни изследователски статии.

Традиционна употреба в народната медицина

Uncaria tomentosa традиционно се използва от коренното население повече от две хиляди години за лечение на различни заболявания. Използването му обхваща няколко региона, включително тропическите гори на Амазонка и други тропически райони на Южна и Централна Америка. Растението е известно със своите противовъзпалителни, антивирусни, имуностимулиращи и антитуморни свойства, които са валидирани от научни изследвания (Valdiviezo-Campos et al., 2020) (Valente, 2006). Традиционните употреби на *Uncaria tomentosa* включват лечение на състояния като астма, треска, инфекции на пикочните пътища, вирусни инфекции и рани. Използва се и като подмладител на имунната система и заради антиоксидантните, антимикробните и противовъзпалителните си ефекти (Batiha et al., 2020) (Pereira et al., 2024).

Фитохимия и биоактивни съединения

Терапевтичните свойства на *Uncaria tomentosa* се дължат на богатата му фитохимия. Растението съдържа различни биоактивни съединения, включително оксиндол и индол алкалоиди, гликозиди, органични киселини, проантоцианидини, стероли и тритерпени. Тези съединения са отговорни за противовъзпалителните, антиоксидантните и имуностимулиращите дейности на растението (Valdiviezo-Campos et al., 2020) (Batiha et al., 2020).

Оксиндоловите алкалоиди, особено пентацикличните и тетрацикличните оксиндолови алкалоиди, се считат за най-важните биоактивни съединения в *Uncaria tomentosa*. Доказано е, че тези алкалоиди модулират имунната система и проявяват противовъзпалителни и антитуморни дейности (Arado et al., 2024) (Kośmider et al., 2017).

Фармакологични свойства

Фармакологичните дейности на *Uncaria tomentosa* са задълбочено проучени и растението е показало обещаващо при лечението на различни заболявания. Някои от ключовите фармакологични дейности включват:

- Противовъзпалителна активност:** Доказано е, че *Uncaria tomentosa* намалява възпалението чрез инхибиране на производството на провъзпалителни цитокини като интерлевкин-6 (IL-6) и ядрен фактор Карпа-b (NF-κB) (Coelho & Nascimento, 2020) (Arado et al., 2024).
- Антимикробна активност:** Установено е, че растението е ефективно срещу различни микроорганизми, включително патогенни бактерии, вируси и паразити като *Plasmodium*, *Babesia* и *Theileria* (Batiha et al., 2020) (Valente, 2006).
- Антитуморна активност:** Доказано е, че *Uncaria tomentosa* инхибира пролиферацията на ракови клетки, включително Caco2 и HeLa клетки, чрез индуциране на апоптоза и намаляване на експресията на антиапоптозни протеини (Shen et al., 2018) (Kośmider et al., 2017).
- Имуномодулираща активност:** Установено е, че растението модулира имунната система чрез увеличаване на производството на Th2 цитокини и намаляване на производството на провъзпалителни цитокини (Domingues et al., 2011).

Начин на приложение

Приготвянето и приложението на *Uncaria tomentosa* варират в зависимост от региона и специфичната употреба. Най-често срещаните методи за приготвяне включват:

1. **Отваря:** Това е най-традиционният метод на приготвяне, при който кората или листата на растението се варят във вода, за да се направи чай (Pereira et al., 2024) (Garzón, 2019).
2. **Инфузия:** Растителният материал се потапя в гореща вода, за да се направи инфузия, която често се използва заради своите противовъзпалителни и антимикробни свойства (Pereira et al., 2024).
3. **Тинктури и екстракти:** Съвременните препарати включват тинктури и екстракти, които често се използват в капсули, чайове и други формулировки (Batiha et al., 2020) (Valente, 2006).
4. **Локални приложения:** Растението се използва и в локални приложения, като кремове и гелове, заради неговите противовъзпалителни и антимикробни ефекти (Oyola, 2022).

Културно-историческо значение

Uncaria tomentosa има дълбоко културно и историческо значение в регионите, където традиционно се използва. Растението се използва от местните общности от поколения и използването му често се предава чрез устна традиция. Растението се счита за свещено в някои култури и често се използва в ритуали и церемонии (Valente, 2006) (Garzón & Paola, 2016).

Културното значение на *Uncaria tomentosa* се отразява и в използването му като символ на традиционната медицина. Растението често се свързва с мъдростта и знанията на местните лечители, които са го използвали от векове за лечение на различни заболявания (Garzón, 2019) (Garzón & Paola, 2020).

Устойчивост и опазване

Нарастващото търсене на *Uncaria tomentosa* предизвиква опасения относно неговата устойчивост. Растението често се събира от дивата природа, а прекомерното прибиране на реколтата води до опасения за изчезването му. Полагат се усилия за насърчаване на устойчивото прибиране на реколтата и отглеждането на *Uncaria tomentosa*, за да се гарантира нейната продължителна достъпност за бъдещите поколения (Garzón & Paola, 2020) (Oreiro & Arroyo, 2013).

Бъдещи посоки

Бъдещето на *Uncaria tomentosa* в народната медицина е обещаващо, като текущи изследвания изследват потенциалта му в съвременната медицина. Някои области на изследване включват:

1. **Лечение на рака:** Необходими са допълнителни проучвания за изследване на антитуморните свойства на *Uncaria tomentosa* и неговия потенциал при лечението на рак (Shen et al., 2018) (Kośmider et al., 2017).
2. **Имуномодулиращи ефекти:** Продължават изследвания за разбиране на имуномодулиращите ефекти на *Uncaria tomentosa* и неговия потенциал при лечение на имунно-свързани нарушения (Domingues et al., 2011).
3. **Устойчиви практики:** Полагат се усилия за разработване на устойчиви практики за прибиране на реколтата и отглеждането на *Uncaria tomentosa*, за да се гарантира нейната продължителна наличност (Garzón & Paola, 2020) (Oreiro & Arroyo, 2013).

Заклучение

Uncaria tomentosa е растение с богата история на употреба в народната медицина и лекарствените му приложения продължават да бъдат валидирани от научни изследвания. Неговите противовъзпалителни, антимикробни, антитуморни и имуномодулиращи свойства го правят ценен ресурс за лечение на различни заболявания. Тъй като изследванията продължават, потенциалът на *Uncaria tomentosa* в съвременната медицина вероятно ще се разшири, осигурявайки продължаващото му значение при лечението на заболявания.

Таблица: Традиционни приложения и фармакологични свойства

на *Uncaria tomentosa*

Традиционна употреба	Фармакологична активност	Цитиране
Лечение на астма	Противовъзпалително	(Batiha et al., 2020), (Pereira et al., 2024)
Лечение на треска	Антивирусно	(Batiha et al., 2020), (Valente, 2006)
Лечение на инфекции на пикочните пътища	Антимикробно	(Batiha et al., 2020), (Pereira et al., 2024)
Лечение на рани	Антимикробно, противовъзпалително	(Batiha et al., 2020), (Valente, 2006)
Лечение на рак	Антитуморни, антипролиферативни	(Shen et al., 2018), (Kośmider et al., 2017)
Лечение на малария	Антипаразитно	(Garzón, 2019)
Лечение на ревматизъм	Противовъзпалително	(Garzón, 2019)
Лечение на вирусни инфекции	Антивирусни	(Batiha et al., 2020), (Valente, 2006)
Лечение на храносмилателни разстройства	Противовъзпалително, антимикробно	(Pereira et al., 2024)
Лечение на респираторни нарушения	Противовъзпалително, антимикробно	(Pereira et al., 2024)
Лечение на кожни заболявания	Противовъзпалително, антимикробно	(Pereira et al., 2024)
Лечение на имунни нарушения	Имуномодулиращо	(Domingues et al., 2011)
Лечение на възпалителни нарушения	Противовъзпалително	(Coelho & Nascimento, 2020), (Arado et al., 2024)

References

Valdiviezo-Campos, J. E., Blanco-Olano, C., Olascuaga-Castillo, K. A., & Rubio-Guevara, S. D. R. (2020). *Uncaria tomentosa* (Willd.) DC. (Rubiaceae): Especie nativa del Perú, medicamento herbolario reconocido por la medicina tradicional. *Ethnobotany Research and Applications*. <https://doi.org/10.32859/ERA.19.13.1-15>

Valente, L. M. M. (2006). Unha-de-gato [*Uncaria tomentosa* (Willd.) DC. e *Uncaria guianensis* (Aubl.) Gmel.]: Um Panorama Sobre seus Aspectos mais Relevantes. *Revista Fitos Eletronica*.

Batiha, G. E.-S., Beshbishy, A. M., Wasef, L., Elewa, Y. H. A., El-Hack, M. E. A., Taha, A. E., Al-Sagheer, A. A., Devkota, H. P., & Tufarelli, V. (2020). *Uncaria tomentosa* (Willd. ex Schult.) DC.: A Review on Chemical Constituents and Biological Activities. *Applied Sciences*. <https://doi.org/10.3390/APP10082668>

Pereira, A. F. C., Araújo, N. R. S. de, Morais, R. J. L. de, Ramos, J. L. C., Santos, M. H. P. dos, Vieira, M. C. A., Nunes, X. P., & Lima, D. F. (2024). O uso da *Uncaria tomentosa* na medicina de povos tradicionais: uma revisão sistemática. *Contribuciones a Las Ciencias Sociales*. <https://doi.org/10.55905/revconv.17n.2-317>

Arado, G. M., Amatto, P. de P. G., Marins, M., Rizzi, E., França, S. de C., Coppede, J. da S., Carmona, F., & Pereira, A. M. S. (2024). Anti-inflammatory and/or immunomodulatory activities of *Uncaria tomentosa* (cat's claw) extracts: A systematic review and meta-analysis of in vivo studies. *Frontiers in Pharmacology*. <https://doi.org/10.3389/fphar.2024.1378408>

Kośmider, A., Czepielewska, E., Kuraś, M., Gulewicz, K., Pietrzak, W., Nowak, R., & Nowicka, G. (2017). *Uncaria tomentosa* Leaves Decoction Modulates Differently ROS Production in Cancer and Normal Cells, and Effects Cisplatin Cytotoxicity. *Molecules*. <https://doi.org/10.3390/MOLECULES22040620>

Coelho, L. J., & Nascimento, G. N. L. do. (2020). *Anti-inflammatory and diuretic activity of uncária tomentosa (cat's claw): systematic review*. <https://doi.org/10.18605/2175-7275/CEREUS.V12N2P119-129>

Shen, J., Shalom, J., & Cock, I. E. (2018). The Antiproliferative Properties of *Uncaria tomentosa* Willd. DC. extracts against Caco2 and HeLa Cancer Cell Lines. *Pharmacognosy Communications*. <https://doi.org/10.5530/PC.2018.1.3>

Domingues, A., Sartori, A., Valente, L. M. M., Golim, M. de A., Siani, A. C., & Viero, R. M. (2011). *Uncaria tomentosa* Aqueous-ethanol Extract Triggers an Immunomodulation toward a Th2 Cytokine Profile. <https://doi.org/10.1002/PTR.3549>

Garzón, L. P. G. (2019). *USOS MEDICINALES ASOCIADOS A LA UÑA DE GATO (Uncaria tomentosa (Willd. ex Roemer & Schultes) DC y Uncaria guianensis (Aublet) J.F. Gmel) EN COMUNIDADES TIKUNA DEL SUR DE LA AMAZONIA COLOMBIANA*. <https://doi.org/10.18542/ETHNOSCIENTIA.V0I0.10253>

Oyola, M. Á. C. (2022). *Uncaria tomentosa: valor medicinal y estado actual en el Perú*. <https://doi.org/10.58720/ibs.v2i1.36>

Garzón, G., & Paola, L. (2016). *CONOCIMIENTO TRADICIONAL SOBRE LAS PLANTAS MEDICINALES DE YARUMO (Cecropia sciadophylla), CARAMBOLO (Averrhoa carambola) Y UÑA DE GATO (Uncaria tomentosa) EN EL RESGUARDO INDÍGENA DE MACEDONIA, AMAZONAS*. <https://doi.org/10.17151/LUAZ.2016.43.17>

Garzón, G., & Paola, L. (2020). *Ecología, manejo y aprovechamiento sustentable de la uña de gato (Uncaria guianensis (Aublet) y Uncaria tomentosa (Willd.) D.C) en comunidades Tikuna del sur de la Amazonia colombiana*.

Oreiro, C. D., & Arroyo, M. V. (2013). Estudio de validación preclínica del uso tradicional anti-tumoral de uncaria tomentosa (uña de gato). *Revista Médica de La Universidad de Costa Rica*. <https://doi.org/10.15517/RMU.V6I1.8034>